

O'ZBEKISTONDA "YASHIL" ENERGIYA MANBAALARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGI VA BARQAROR IQTISODIY O'SISHNI TA'MINLASH ISTIQBOLLARI

Yarasheva Gulchehra O'tkirovna
Bank-moliya akademiyasi tinglovchisi

Annotatsiya: *Maqolada "Yashil iqtisodiyot" ning rivojlanishi mamlakatimizda barqaror iqtisodiy rivojlanishni ta'minlash, cheklangan, qayta tiklanmaydigan iqtisodiy resurslardan oqilona foydalanish va energiya samaradorligini oshirishda etakchi o'rinni egallaydi. 2019-2030 yillarda O'zbekiston Respublikasining "yashil iqtisodiyot" ga o'tish strategiyasida iqtisodiyotning energiya samaradorligini oshirish va cheklangan, qayta tiklanmaydigan iqtisodiy resurslar sharoitida tabiiy resurslardan oqilona foydalanish vazifalarini hal etish ko'zda tutilgan.*

Kalit so'zlar: *yashil iqtisodiyot, iqtisodiy farovonlik, energiya samaradorligi, uzoq muddatli iqtisodiy o'sish, ekologik muammolar, yashil iqtisodiyotga o'tish strategiyasi, inson kapitali, iqtisodiy o'sishning milliy strategiyasi.*

KIRISH

Bugungi voqelikda iqtisodiy farovonlik tobora ekologik toza, resurslarni tejaydigan texnologiyalar va yondashuvlarni joriy etishga bog'liq. Axir, dunyo aholisi o'sib bormoqda va tabiiy resurslar doimiy ravishda qisqarmoqda. Shu nuqtai nazardan qaraganda, "yashil" iqtisodiyotga o'tish bir qancha afzalliklarga ega. Chunki bu nafaqat inson farovonligini yaxshilaydi va ijtimoiy adolatni ta'minlaydi, balki ekologik xavfni kamaytirishni sezilarli darajada kamaytiradi. BMTning atrof-muhit dasturiga ko'ra, 2011-yilda iqtisodiyotni ko'klamzorlashtirishga jahon YaIMning 2050 foizini investitsiya qilish hozirgi va kelajakdagi uzoq muddatli iqtisodiy o'sishni ta'minlaydi, iqlim o'zgarishi, suv tanqisligi va ekotizim xizmatlarining yo'qolishi bilan bog'liq jiddiy xavflarning oldini oladi.

O'zbekistonda davlat va ijtimoiy hayotning barcha jabhalarida tub o'zgarishlar davom etmoqda. Shu bilan birga, shaxs, uning huquqlari va qonuniy manfaatlarini o'zgarishlarning markazida. Inson kapitali, bilim va innovatsiyalarga investitsiyalar, "yashil" iqtisodiyotga o'tish iqtisodiy rivojlanishning ustuvor yo'nalishlaridan biri, uning raqobatbardoshligini oshirish va barqaror rivojlanish sharti sifatida ko'rib chiqiladi.

Iqtisodiyotning hududiy joylashuvi, cheklangan resurslar, ayniqsa suv resurslari, "yashil relslar" ga o'tish O'zbekiston uchun hal qiluvchi ahamiyatga ega. Jahon resurslari instituti ma'lumotlariga ko'ra, respublikamiz suvdan eng ko'p zarar ko'rgan 25 mamlakat qatoriga kiradi va iqlim o'zgarishi bilan suv tanqisligi yomonlashadi. Shu bilan birga, O'zbekiston dunyoda chuchuk suv olish bo'yicha eng yuqori ko'rsatkichlarga va suvdan foydalanish samaradorligi bo'yicha eng past ko'rsatkichlarga ega. O'zbekiston qishloq xo'jaligi respublika umumiy suv iste'molining 90 foizini tashkil etishiga qaramay, sug'orish tarmoqlarining samarasizligi tufayli qishloq xo'jaligidagi suvning uchdan bir qismi shunchaki yo'qolib bormoqda. Eskirgan

infratuzilma va samarasiz qishloq xo'jaligi amaliyoti tufayli dalalarda suvdan samarasiz foydalanilmoqda.

2019-yil oktyabr oyida ekologik muammolar oqibatlarini yumshatish va iqtisodiyotning energiya samaradorligini oshirish sohasidagi boshqaruvni takomillashtirish maqsadida O'zbekiston Respublikasining 2019-2030-yillarda "yashil" iqtisodiyotga o'tish bo'yicha harakatlar strategiyasi tasdiqlandi. Uning doirasida "yashil energiya" yo'nalishi tanlandi. Kelgusi 25 yil ichida qayta tiklanadigan manbalardan mamlakat elektr energiyasining 8 foizini ishlab chiqarish rejalashtirilgan. Deyarli 10 GVt yangi qayta tiklanadigan energiya ob'ektlari, shu jumladan 5 GVt quyosh, 3 GVt shamol va 1,9 GVt gidroenergetika rejalashtirilgan. U 260 million kVt / soat elektr energiyasini ishlab chiqaradi va 80 000 dan ortiq uy xo'jaliklarini elektr energiyasi bilan ta'minlaydi. Bundan tashqari, stansiyaning ishga tushirilishi yiliga 78 million kubometr tabiiy gazni tejash va atmosferaga 100 000 tonna zararli chiqindilarning chiqishini oldini olish imkoniyatiga ega. Ushbu tejalgan gaz mamlakatimizdagi barcha uy xo'jaliklarini 10 kun davomida tabiiy gaz bilan ta'minlashi mumkin. Yangi O'zbekistonning 2022-2026-yillarga mo'ljallangan rivojlanish strategiyasida mamlakatimizda "yashil" energetikani yanada rivojlantirishga alohida e'tibor qaratilgan. Xususan, 2022-yilda gidroenergetika sohasida umumiy quvvati 7 MVt bo'lgan 173 loyiha ishga tushiriladi. Ulardan: Samarqand viloyatida 3 ta yangi GES quriladi, Surxondaryo, Samarqand va Toshkent viloyatlarida mavjud 4 ta GES modernizatsiya qilinadi. Natijada 173 MVt yangi quvvat yaratiladi, bu mamlakatimiz GESlarining umumiy quvvatini 2225 MVt ga oshiradi. Bu mamlakatning haqiqiy ehtiyojidan uch baravar ko'p. Bundan tashqari, Parij bitimiga ko'ra, O'zbekiston YaIM birligiga issiqxona gazlari chiqindilarini 35 yilga kelib 2030 foizga (10 yilda 2010 foiz) kamaytirish bo'yicha qo'shimcha majburiyat oldi. Bunday qator holatlar mamlakatimizda iqtisodiyotni "Ko'kalamzorlashtirish", qayta tiklanadigan energiya manbalarini joriy etish va qishloq aholi punktlarini iqlim o'zgarishining salbiy ta'siridan himoya qilish bo'yicha keng ko'lamli ilmiy tadqiqotlarni amalga oshirish dolzarb ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatmoqda.

TEGISHLI ISH

"Yashil iqtisodiyot" ni rivojlantirishga asoslangan barqaror rivojlanishni ta'minlashning nazariy va amaliy jihatlari ilmiy jihatdan chuqur o'rganildi

xorijiy iqtisodchilar A. Atkinson, A. Shtayner, R. Ayriss, S. Bessa, K. Burkart, Z. Kiis, R. Fuchsning tadqiqotlari [1, 2, 3, 4]. "Jigarrang iqtisodiyot" dan "yashil iqtisodiyot" ga o'tish tamoyillari va milliy dasturlarni moliyalashtirish mexanizmi va dastaklari xorijiy olimlar S. N. Bobylev, V. D. Kalner, V. A. Polozov, S. A. Lipina, E. V. Agapova. Bu A. V. Lipina, V. Sidorovich [5, 6, 7, 8] asarlarida tahlil qilindi. Mamlakatimizda "yashil energiya" ni rivojlantirishning zarurligi, holati, tarkibi va dolzarb muammolari iqtisodchilar tomonidan muhokama qilindi va X. Xajibakiev, A. V. Vaxabov, Sh. A. Toshmatov, T. K. Iminov, T. Z. Teshaboev, M. T. Butaboev. [9, 10].

TADDIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot jarayonida qayta tiklanadigan energiya sarfini tahlil qilishda induksiya va deduksiya usullari, tizimli tahlil, turli xalqaro va nodavlat tashkilotlar metodologiyasini qiyosiy tahlil qilish, jadval va grafikalar ishlatilgan.

TAHLIL VA NATIJALAR

"Yashil iqtisodiyot" tushunchasi birinchi marta 1989-yilda ilmiy tadqiqotlarda qo'llanilgan.

Ba'zi manbalarda, "yashil iqtisodiyot" yaxshilash uchun yordam iqtisodiyotning yangi tarmoqlari sifatida mamlakat tadqiqot tabiati bo'ladi. Agar amalga oshirilsa, ba'zi tadqiqotlarda "yashil iqtisodiyot" tabiat va foydali yangi texnologiyalar ekotizim sifatida o'rganiladi, uchinchi va guruh tadqiqotlarida "yashil iqtisodiyot" ekologik toza mahsulotlar yaratishga qaratilgan rivojlanishning yangi bosqichiga o'tish, uning asosi toza yoki "yashil" texnologiyalarni tashkil qiladi. Bu "odamlarning farovonligi va ijtimoiy tengligini yaxshilashga, ekologik xavf va ekologik tanqislikni sezilarli darajada kamaytirishga" olib keladigan iqtisodiyotdir. Ushbu kontseptsiyaning mohiyatini aniqlashga umume'tirof etilgan yondashuvning yo'qligi "yashil iqtisodiyot" tushunchasi hali shakllanish bosqichida ekanligidan dalolat beradi. Ushbu kontseptsiya iqtisodiy sohalarida ham qo'llanilishi mumkin, yashil Iqtisodiyot nazariyasi, tamoyillar, yoki yashil Iqtisodiyot siyosati. "Yashil iqtisodiyot" kontseptsiyasining asosiy maqsadi barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlash va investitsiyalarni ko'paytirish, shu bilan birga atrof-muhitni muhofaza qilish va ijtimoiy integratsiya sifatini oshirishdir. Shu nuqtai nazardan, ushbu maqsadga erishish uchun davlat va xususiy investitsiyalarni keng miqyosda barqaror rivojlanishning ekologik va ijtimoiy omillariga yo'naltirish zarur bo'ladi. "Yashil iqtisodiyot" ning maqsadi tabiiy resurslardan oqilona foydalanish va atrof-muhitga salbiy ta'sirlarni nisbatan kamaytirish orqali barqaror iqtisodiy o'sishga erishishdir.

"Yashil iqtisodiyot" haqida gapirganda, uni atrof-muhit bilan bog'lang shuni unutmashimiz kerakki, bu ekologiyaning o'sishiga bog'liq. Ushbu global muammoning echimi butun insoniyatning yomonlashishi topishga undaydi. Avvalo, biz ekologiya haqida to'liq tushunchaga ega bo'lishimiz kerak, chunki ekologik muammolar ushbu kontseptsiya bilan ifodalanadi. 1866-yilda nemis biolog Ernst Gekkel birinchi marta paydo bo'ldi. Ekologiya so'zi yunoncha so'zlardan kelib chiqqan oikos (uy) va -logos (o'rganish) yaratilgan Ekologiya tirik organizmlar va ularning atrof-muhit o'rtasida, ularning o'zaro munosabatlarini o'rganishini aytdi. Tarixan bu yo'nalish biologiyani o'rgangan. Ekologiya tushunchasi paydo bo'lganda, uning asosiy o'rganish ob'ektlari quyidagilarga bo'lingan:

* Populyatsiya-ma'lum bir hududda joylashgan, bir yoki shunga o'xshash tur hisoblangan organizmlar guruhi;

* Ekotizim va uning yashash muhitini o'z ichiga olgan tizim;

* Biosfera-yerda hayot tarqaladigan qism.

Bugungi kunda ekologiya biologiyadan tashqarida boshqa fanlarga o'tdi integratsiyalashgan, fanlararo, inson va atrof-muhitning o'zaro ta'siri o'quv faniga aylandi. Ekologiyani tushunish "inson-tabiat" muammosi u o'z yo'lida uzoq va murakkab yo'lni bosib o'tdi. Global ekologik muammolar paydo bo'lguncha, inson tabiatga usta sifatida qaraydi va uni bo'ysundiradi. U yo'lida kuchini ayamadi. Axir, bugungi kunda u xavf ostida bo'lgan insoniyatning kelajagi, uning tabiatdagi o'rni va hayotining ma'nosi tabiatni muhofaza qilish bilan bog'liqligini bevosita anglaydi. Bu muammo dolzarbligi, global ekologik muammolar,

sayyoramizdagi har bir mamlakat, bu yo'nalishda har huquqiy baza u oila va har bir kishi tegishli qonunlar qabul qilish uchun asos tashkil tegishli ekanligini.

"Yashil iqtisodiyot" kontseptsiyasining hissasi hozirgi iqtisodiy tizim aholining turmush darajasini yaxshilashda ma'lum ijobiy natijalarga ega deb hisoblashadi. Ekologiya buzilishi (iqlim o'zgarishi, cho'llanish, bioxilma-xillikni yo'qotish), kapitalning tabiiy kamayishi, qashshoqlikni oshirish, toza suv, oziq-ovqat, energiya etishmasligi, odamlar va mamlakatlar hozirgi iqtisodiy tizim o'rtasidagi tengsizlik kabi muammolar mukammaldir.emas. Shuning uchun hozirgi iqtisodiy model "jigarrang".

Atrof-muhit degradatsiyasi va iqlim o'zgarishining bir qator xavfli oqibatlar bugungi kunda bu insoniyat uchun katta xavf tug'dirmoqda. Bugun atmosferadagi karbonat angidrid gazining (CO₂) ekologik chegaraga kontsentratsiyasi yaqinlashmoqda va agar zarur choralar ko'rilmasa, yaqin kelajakda indikator yomonlashishi mumkin. Iqlim o'zgarishi juda ko'p, bu mamlakatlarda dengiz sathining ko'tarilishiga olib keladi. Xavfli jihat, rivojlanayotgan mamlakatlarda aholining 14 foizi va shahar aholisining 21 foizi suv toshqini xavfi mavjud bo'lgan qirg'oq mintaqalarida yashaydi.

Barcha global inqirozlar ish joylarini yo'qotishdir, masalan, ishonchsizlik va qashshoqlik, rivojlangan va rivojlanayotgan dolzarb ijtimoiy-iqtisodiy muammolar mamlakatlarda barqarorlikni izlash muammolarni chuqurlashtiradi. Zamonaviy ekologiyani muhofaza qilishning asosiy maqsadlaridan biri mamlakatning iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishida qayta tiklanadigan resurslar va ekologik zararli chiqindilardan oqilona foydalanish natijasida olingan biogazdan keng foydalanishdir. Qayta tiklanadigan energiya atrof muhitning energiya oqimidan olingan energiya manbai.

Bularga quyosh, shamol, suv resurslari, geotermik resurslar, sanoat va kommunal, qishloq xo'jaligi chiqindilaridan olingan biogaz kiradi. Muqobil energiya manbalari shaharlarda birlamchi uglevodorod resurslarini tejash va mamlakatning energiya xavfsizligini ta'minlashda katta rol o'ynaydi.

Turli xalqaro va nodavlat tashkilotlar tomonidan tayyorlangan hisobotlarda qayta tiklanadigan energiya to'g'risidagi ma'lumotlar bir-biridan farq qilishi mumkin. Ushbu holatni joriy hisobotlarni tayyorlashda ishlatiladigan turli xil hisoblash metodologiyalari bilan bog'liq farqlar bilan izohlash mumkin. Xususan, BP (British Petroleum) hisobotlari faqat elektr energiyasini ishlab chiqarishda ishlatiladigan qayta tiklanadigan energiya iste'moli to'g'risida ma'lumot beradi. REN21 hisobotlarida yakuniy energiya iste'moli tarkibi qazilma yoqilg'i, atom energiyasi, an'anaviy biomassa va zamonaviy qayta tiklanadigan energiyaga bo'linadi. Xususan, 2020 yilning birinchi choragida dunyodagi elektr energiyasiga bo'lgan talab 2,5% ga kamaydi va ko'mir va neftga bo'lgan talab mos ravishda 8 va 5% ga kamaydi. Elektr energiyasini ishlab chiqarishning yagona manbai bo'lgan qayta tiklanadigan energiyaga talab oshganini kuzatish mumkin. Misol uchun, 10 yil 10 martdan 2020 aprelgacha Evropa Ittifoqi (EI) va Buyuk Britaniyada ko'mir bilan ishlaydigan elektr energiyasi ishlab chiqarish 29% ga kamaydi, muqobil energiya manbalari esa umumiy elektr energiyasi ishlab chiqarishning 46% ni ta'minladi, bu 8 yilga nisbatan 2019% ga oshdi [11].

Jadval -2 "yashil energiya" ni rivojlantirish istiqbollari [11].

	Hozirgi vaziyat		O'rtacha stsenariy		Kuchli stsenariy	
	2015 y.	2018 y.	2030 y.	2050 y.	2030 y.	2050 y.
Muqobil energiya ulushi yakuniy energiya sarfi, %	9,5	10,5	17,0	25,0	28,0	66,0
Energiya quvvati, %	1,8	1,8	2,4	2,6	3,6	3,2
Muqobil energiya ulushi elektr ishlab chiqarish, %	23,0	26,0	38,0	55,0	57,0	86,0
Elektr avtomobillar soni, mln. parcha	1,2	7,9	269	627	379	1109
Isitish moslamalari, mln. parcha	20	38	63	119	155	334

O'zbekistonda iste'mol qilinadigan elektr energiyasining katta qismi (88,7%) issiqlik elektr stansiyalarida ishlab chiqariladi. Bunday holda, energiya iste'moli tuzilmasining yadrosi neft va gaz resurslari bo'lib, ularning zaxiralari 20-30 yil davomida tabiiy gaz va neftga bo'lgan ehtiyojni qondirishi mumkin. Agar milliy iqtisodiyotda elektr energiyasiga yillik ehtiyoj 59-60 mlrd. 107 tomonidan kVt boshiga milliard 2030. Agar kVt / soatgacha o'sishni hisobga olsak, tabiiy neft va gaz zaxiralarining amal qilish muddatini yanada qisqartirish mumkin. Mamlakatimizda iqtisodiyot tarmoqlarining rivojlanishi va aholi ehtiyojining o'sishi natijasida elektr energiyasiga bo'lgan ehtiyoj ortib bormoqda. Tahlillar shuni ko'rsatadiki, 2000 yilda bitta foydalanuvchi oyiga 114 kVt / soat elektr energiyasidan foydalangan.

Jahon YAIM va aholi sonining o'sishi ekologik muammolarni og'irlashtirgani va energiya resurslarining cheklanganligi to'g'risida xabardorlikni oshirganligi sababli, ko'plab mamlakatlar barqaror rivojlanishga o'tishni o'zlarining asosiy maqsadiga aylantirdilar.

Iqlim o'zgarishi bo'yicha hukumatlararo Panel (IPCC) tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, CO2 narxini atmosferaga chiqariladigan karbonat angidrid (/tco50) tonnasiga 2 dollarga ko'tarish va Reslardan foydalanishni kengaytirish CO2 emissiyasini 38% 2030 va 70% 2050% kamaytirishga yordam beradi.

So'nggi yillarda O'zbekiston YaIMning energiya zichligi pasayib borayotgan bo'lsa-da, bu ko'rsatkich rivojlangan mamlakatlarga qaraganda ancha yuqori bo'lib qolmoqda. YaIMning o'rtacha global energiya intensivligi hozirda 240 kilogramm neft ekvivalenti(kgoe) / USD 1 000. Shu bilan birga, O'zbekiston YaIMning energiya zichligi Yevropa Ittifoqidan qariyb to'rt barobar, jahon o'rtacha ko'rsatkichidan ikki baravar yuqori. Natijada, O'zbekiston YAIM birligiga nisbatan CO2 emissiyasi ancha yuqori bo'lgan mamlakatlar guruhiga kiradi.

Qayta tiklanadigan energiya salohiyati

2018-yilda O'zbekiston Parij bitimini ratifikatsiya qildi va yalpi ichki mahsulot birligiga gaz chiqindilarini 10 yilga kelib 2010-yildagi 2030% ga kamaytirish bo'yicha milliy majburiyatni qabul qildi. O'zbekiston Respublikasining 2019-2030-yillarga mo'ljallangan "yashil" iqtisodiyotga o'tish strategiyasiga muvofiq, O'zbekiston 25 yilga kelib jami elektr energiyasi ishlab chiqarishda RESs ulushini 2030 foizdan ziyodga yetkazishni maqsad qilgan. Shuningdek, u energiya samaradorligi ko'rsatkichini ikki baravar oshirishni, YaIMning uglerod intensivligini kamaytirishni, butun aholini va iqtisodiyotning barcha tarmoqlarini zamonaviy, arzon va ishonchli energiya bilan ta'minlashni rejalashtirmoqda.

O'zbekistonning katta RES salohiyati yashil, ekologik toza iqtisodiyotni sezilarli darajada rivojlantirishga turtki bo'lishi mumkin. Mamlakatning umumiy RES salohiyati 117 984 Mtep, texnik salohiyati esa 179,3 Mtep.

Ushbu potentsialning asosiy qismi quyosh energiyasida (umumiy salohiyati 51 Gtoe va texnik salohiyati 177 Mtoe). Darhaqiqat, quyosh energiyasining texnik salohiyati mamlakatning asosiy energiya iste'molidan deyarli to'rt baravar ko'pdir. Uning qulay iqlimi va geografik joylashuvi O'zbekistonga quyosh energiyasidan keng sanoat maqsadlarida foydalanish imkonini beradi. Shamol energiyasi salohiyati 2,2 mteni tashkil etadi, 19% texnik rivojlanish mumkin.

Umumiy geotermik energiya potentsiali (67 Gtoe) quyoshdan yuqori bo'lsa-da, ushbu turdagi energiyadan foydalanish uchun oddiy va tejamkor texnologiyalarning rivojlanmaganligi texnik rivojlanishni atigi 0,3 Mtoga cheklaydi.

2019-2030-yillarda O'zbekiston Respublikasining "yashil" iqtisodiyotiga o'tish strategiyasida chiqindilarni qayta ishlash, tabiiy resurslarni oqilona iste'mol qilish va saqlashning samarali tizimi, "yashil" ish o'rinlari yaratish, iqlimga chidamlilik, 1 milliongacha maydonda tomchilatib sug'orish texnologiyasini joriy etish ham mavjud gektarni tashkil etadi va bu ularda yetishtirilgan ekinlar hosildorligini 20-40 foizga oshirish demakdir. Iqtisodiyotni rivojlantirish jarayonida mamlakat rahbariyati iqlim o'zgarishiga qarshi kurashish va atrof-muhitni muhofaza qilishga sodiq qolmoqda. Buni 16 yilgacha barqaror rivojlanish sohasida 127 ta milliy maqsad va 2030 ta tegishli vazifalar belgilangani tasdiqlaydi. Shu bilan birga, "yashil" rivojlanishning asosiy talablariga rioya qilish majburiyatlari qabul qilindi. Jahon bankining yaqinda e'lon qilgan ma'ruzasi

O'zbekistonda yuqori barqarorlik, atrof-muhitga nisbatan ehtiyotkorlik va inklyuzivlik bilan kelajakni yaratish dolzarbligini tasdiqlaydi. U odamlarga sarmoya kiritish, iqtisodiyotni "ko'kalamzorlashtirish" va karbonsizlantirish orqali inson kapitalini mustahkamlashni tavsiya qiladi. Mutaxassislarining fikricha, tabiiy va energiya resurslaridan barqaror va samarali foydalanishga asoslangan "yashil" iqtisodiy o'sish milliy strategiyasi atrof-muhit ifloslanishini minimal darajaga tushirish orqali tabiiy ofatlar va iqlim o'zgarishiga qarshilikni oshirishga qaratilgan. Jahon tajribasi shuni ko'rsatadiki, iqtisodiyotning turli sohalariga "yashil" texnologiyalarni joriy etish aholi hayot sifatiga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda. Natijada, shaharlarda yashash yanada yoqimli va qulay bo'ladi, hayot sifati oshadi, uning davomiyligi oshadi, bolalar o'limi kamayadi va hokazo. Bundan tashqari, "yashil o'sish" yo'lini tanlagan davlatlar xalqaro tashkilotlar va ishbilarmon doiralar e'tiborini tortmoqda. Xorijiy investorlar va kreditorlar ularga katta qiziqish bildirmoqda. O'zbekistonning "yashil" iqtisodiyotga o'tishi jahon

hamjamiyati uchun "yashil taraqqiyot" milliy maqsadlariga erishishga qaratilgan yirik investitsiya loyihalarini moliyalashtirishda muhim signal bo'ladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yil 2 dekabr, PQ-436-son "2030 yilgacha O'zbekiston Respublikasining «yashil» iqtisodiyotga o'tishiga qaratilgan islohotlar samaradorligini oshirish bo'yicha chora-tadbirlar to'g'risida" Qarori. <https://lex.uz/uz/docs/6303230#6305281>
2. O'zbekiston Respublikasi Qonunchilik axboroti ma'lumotlari milliy bazasi: <https://lex.uz/>
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi statistika agentligining veb-sayti: <https://stat.uz/>
4. Birlashgan Millatlar tashkilotining iqtisodiy va ijtimoiy masalalar bo'yicha statistika departamenti veb-sayti: <https://unstats.un.org>
5. Явмутов Д. Ш., Бурхонов Ж.Х., Каримова К.С. Яшил иқтисодиётни қўллашда хорижий давлатлар тажрибаси ва уни Ўзбекистонда жорий қилиш имкониятлари. "Иқтисодиёт ва туризм" халқаро илмий ва инновацион журнал. 2023, №2(10). – Б 89-97.
6. Яшил иқтисодиёт: Дарслик./А.В.Вахабов, Ш.Х.Хажикакиевва бошқалар.– Тошкент.: "Universitet", 2020.-262б.
7. "Definitions: energy, sustainability and the future". The Open University. Archived from the original on 27 January 2021. Retrieved 30 December 2020. 4. Golusin, Popov & Dodic 2013, p. 8
8. Gunnarsdottir, I.; Davidsdottir, B.; Worrel, E.; Sigurgeirsdottir, S. (2021). "Sustainable energy development: History of the concept and emerging themes". *Renewable and Sustainable Energy Reviews*. 141: 110770. Doi:10.1016/j.rser.2021.110770. ISSN 1364-0321. S2CID 233585148. Archived from the original on 15 August 2021. Retrieved 15 August 2021.
9. Vera, Ivan; Langlois, Lucille (2007). "Energy indicators for sustainable development". *Energy*. 32 (6): 875-882. Doi:10.1016/j.energy.2006.08.006. ISSN 0360-5442. Archived from the original on 15 August 2021. Retrieved 15 August 2021.
10. Vapayev M. Shomurodov S. Patxullayeva M. Yashil energetika kelajak energetikasi. *Oriental Renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*. 3(3), March, 2023.
11. "Definitions: energy, sustainability and the future". The Open University. Archived from the original on 27 January 2021. Retrieved 30 December 2020.